

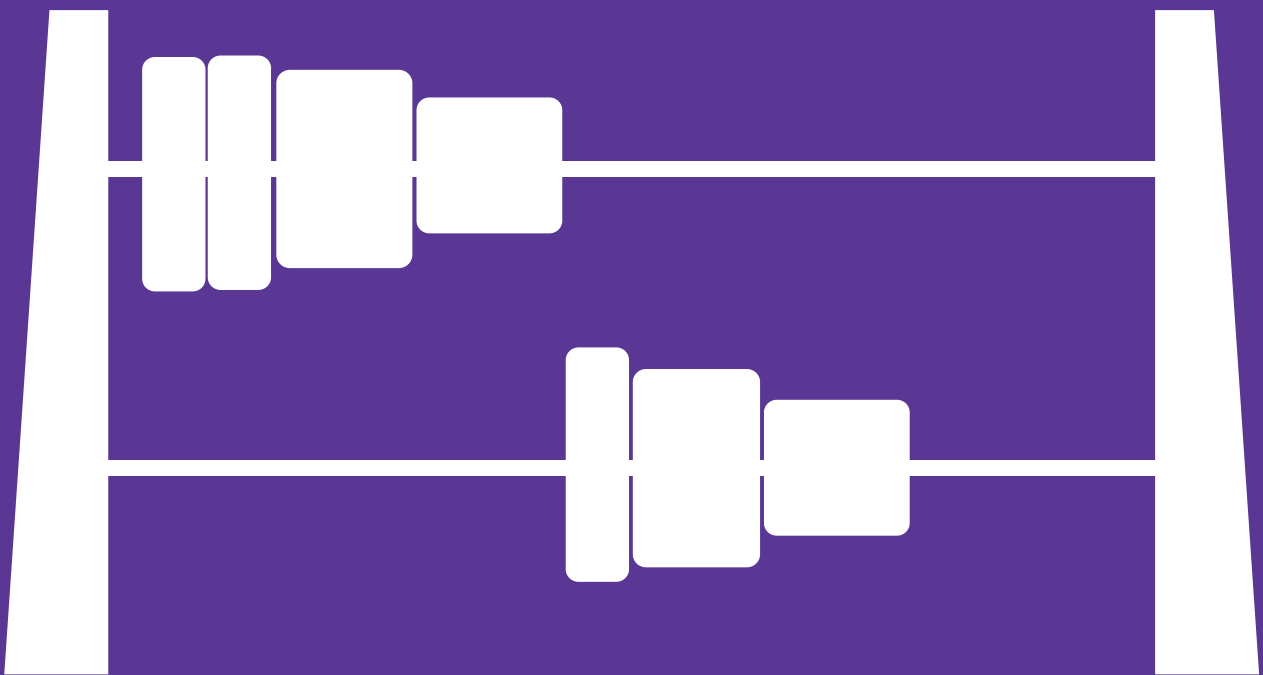
---

# Perhepalikat uusiksi

## SAK:n malli perhevapaiksi

---

- 1.** Joustavoittaa perhevapaita
- 2.** Helpottaa perheen ja työn yhteensovittamista
- 3.** Kannustaa isiä perhevapaille
- 4.** Kohtelee perheitä tasapuolisesti
- 5.** Ei lisää kustannuksia



# 1. SAK:n malli perhevapaiksi

## Joustavoittaa perhevapaita

Nykyinen perhevapaajärjestelmä on monimutkainen ja vanhanaikainen. Jäykkyydessään se ei tue työn ja perheen yhteensovittamista, kannusta isiä osallistumaan lastenhoitoon tai huomioi kaikkia perheitä tasapuolisesti.

SAK joustavoittaisi etuuksia ja antaisi palikat vanhempien koottavaksi. Erilaisia elämäntilanteita ja valintoja kunnioittavan uudistuksen tulisi palvella kaikkia – yksinhuoltajia, ydinperheitä, uusperheitä ja sateenkaariperheitä.

Kannustinloukkujen purkaminen sujuvoittaa perheen ja työn yhdistämistä sekä rohkaisee vanhempia jakamaan vastuuta lapsista nykyistä luovemmin. Myös vanhemmille korvamerkityt kiintiöt tukevat isiä perhevapailla.

### Nyt

- 4,2 kuukautta äitiysrahaa.
- 2,2 kuukautta isyysrahaa, joista 3 viikkoa on viikkoa mahdollista pitää äidin kanssa samaan aikaan.
- 6,3 kuukautta vanhempainrahaa jaettavaksi.  
= **12,7 kuukautta yhteensä.**



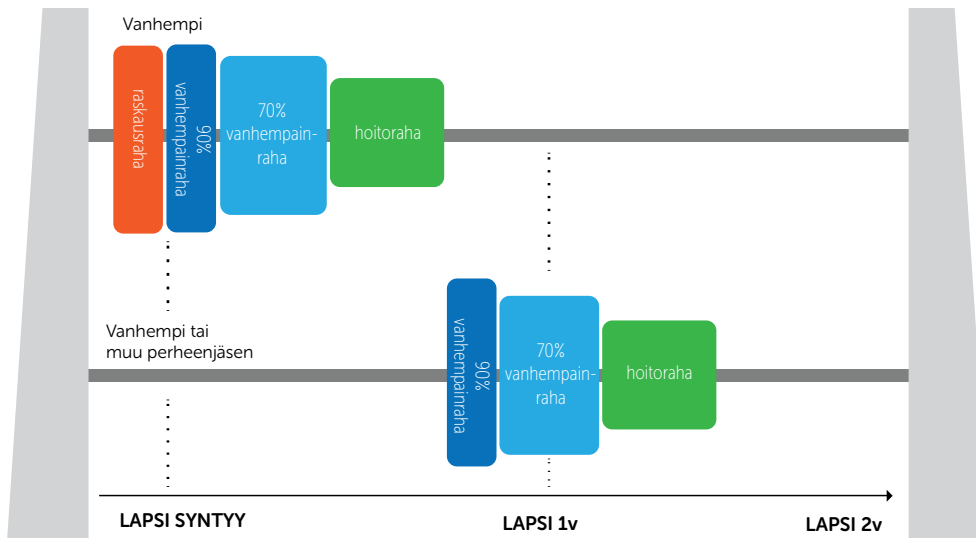
### SAK:n malli

- Viisi viikkoa raskausrahaa.
- 12 kuukautta vanhempainrahaa jaetaan tasan vanhempien kesken. Osa päivistä on siirrettävissä toiselle vanhemmalle tai perheenjäsenelle.
- 3 viikkoa on mahdollista pitää yhtä aikaa toisen vanhemman kanssa.  
= **13,2 kuukautta yhteensä.**

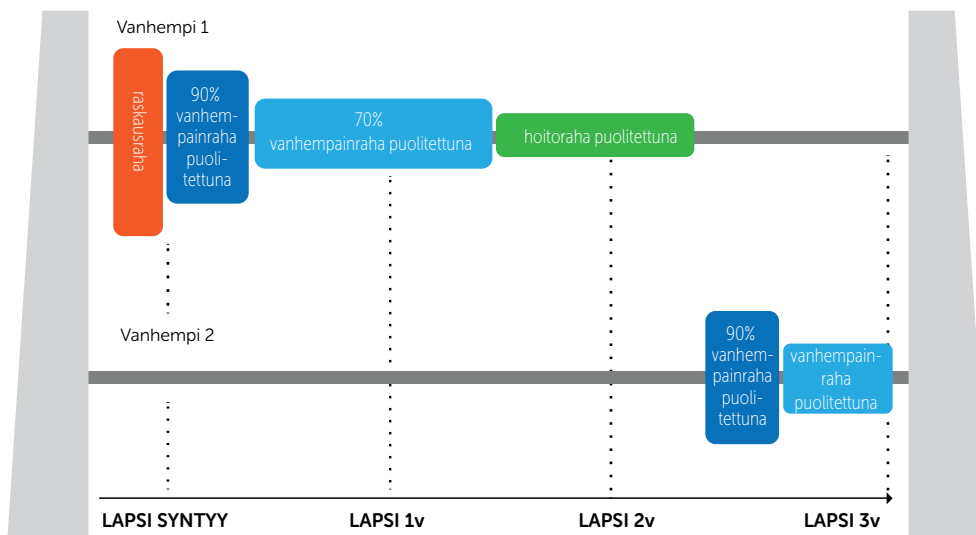
- Kotihoidon tuki, eli hoitoraha, sisar-korotukset, hoitolisä ja kuntalisä. Tukea maksetaan, kunnes lapsi täyttää kolme vuotta.
- Joustava hoitoraha on osa-aikaista työskentelyä varten.



- 6 kuukautta hoitorahaa jaetaan tasan vanhempien kesken. Etuus on 800 euroa kuukaudessa. Puolitettuna hoitoraha riittää yhdelle vuodelle. Hoitoraha on silloin 400 euroa kuukaudessa, eli hiukan enemmän kuin perustasoinen kotihoidon tuki.



Raskausraha, vanhempainraha ja hoitoraha riittävät täysimääräisinä siihen saakka, kunnes lapsi täyttää 1,5 vuotta.



Vanhempainrahan ja hoitorahan voi myös puolittaa. Puolitettuina etuudet riittävät siihen saakka, kunnes lapsi täyttää kolme vuotta.

## Uutta

- Vanhempain- ja hoitorahaa voi käyttää joustavasti yksittäisinä päivinä, puolitettuna tai pitkinä vapaina.
- Tukipäiviä saa siirtää eteenpäin, kunhan vanhempainraha on käytetty ennen kuin lapsi täyttää kolme vuotta ja hoitoraha ennen kuin lapsi on seitsemän vuotta.
- Vanhempainrahat ja hoitorahat jaetaan tasan vanhempien kesken, mutta niitä voi siirtää halutessaan toiselle vanhemmalle tai muulle perheenjäsenelle.
- Vanhempainrahoissa on kolmen kuukauden kiintiö, jota ei saa siirtää kenellekään.
- Kukaan vanhemmista ei jää vaille etuutta, malli huomioi kaikki perheet.
- Malli ei rankaise työnteosta.
- Lapsi saa olla päiväkodissa, jos vanhempain- tai hoitorahan nostaa puolitettuna.

## 2. SAK:n malli perhevapaiksi

# Helpottaa perheen ja työn yhteensovittamista

Perhevapaiden tulee tukea työntekoa nykyistä paremmin. Tätä nykyä kotihoidon tuki ohjaa vanhempaa jäämään pitkälle hoitovapaalle, jonka aikana hän on työelämän ulkopuolella.

SAK purkasi järjestelmään kätketyt kannustinloukut ja helpottaisi työskentelyä. Etuuskien joustavuudesta hyötyvät etenkin pätkä- ja silpputyöntekijät, joiden työllistyminen on äkkinäistä ja lyhytaikaista.

Myös vakinaisessa työsuhteessa olevat vanhemmat voivat huolehtia ammattitaidostaan sekä yhteyksistään työelämään työskentelemällä perhevapaiden lomassa.

Kaikki perheet saavat saman määrän perhe-etuuksia, mutta tuet on mahdollista käyttää joustavasti ja sovittaa kulloiseenkin elämäntilanteeseen. Tuet helpottavat perheen ja työelämän yhteensovittamista aina siihen saakka, kunnes lapsi täyttää seitsemän vuotta.

### EPÄKOHTA NYKYJÄRJESTELMÄSSÄ

Osittainen vanhempainraha on liian jäykkä määrittelyssään osa-aikaisen työn tuntimäärät sekä vaatiasaan molemmilta vanhemmilta yhtäaikaista osa-aikaista työskentelyä.

Lapsiperheillä on hankaluuksia järjestää lapsille hoito- ja päiväkotien ja perhepäivähoitajien loma-aikoina.

Etuuksia ei voi pitää lyhyissä pätkissä eikä etuuskien käyttäjää voi vaihtaa joustavasti toisen vanhemman työllistytessä.

Vanhempainpäivärahalla oleva vanhempi saa työskentelypäiviltä minimipäivärahaa. Kokopäivätyöskentelyn ajalta maksetaan siis sosiaalietuutta, vaikka se ei ole tarpeen. Työskentely ei myöskään kannata taloudellisesti, koska vanhempi menettää päivärahasta ansiosidonnaisen osan.

Kotihoidon tuki ohjaa vanhempaa jäämään pitkälle hoitovapaalle.

Suomalaiset lapset ovat selvästi pidempään kotihoitossa kuin muissa Pohjoismaissa. Vaikka perheen vanhimmat lapset hyötyisivät varhaiskasvatuksesta, sisarus- ja kuntalisät houkuttelevat pitämään kaikki lapset kotihoitossa.

### SAK:N RATKAISU

Osa-aikaisen työskentelyn tuntimäärälle ei ole alarajaa eikä etuuden saaminen vaadi molemmilta vanhemmilta samanaikaista osa-aikaista työskentelyä.

Vanhempien säästämiä vanhempainrahoja ja hoitovapaita voi pitää lyhyinä pätkinä lapsen lomien yhteydessä. Vanhempainrahoja voi käyttää joustavasti ennen kuin lapsi täyttää kolme vuotta ja hoitorahaa ennen kuin lapsi on 7-vuotias.

Kotona oleva vanhempi voi ottaa vastaan lyhyitä työsuhteita tai -keikkoja, joiden aikana toinen vanhempi käyttää päiviä kiintiöstään. Vapaista sovitaan työpaikalla.

Vanhempi ei saa etuutta työskentelypäiviltä, mutta päivä säästyy käytettäväksi myöhemmin.

Etuuskien käyttäminen on niin joustavaa, että se vähentää kannustinta pitkittää hoitovapaita. Mallissa ei ole myöskään taloudellisia kannustimia vapaiden pitkittämiseen.

Hoitorahassa ei ole vanhempien sisarusten kotihoitoon liittyviä korotusosia, jotka houkuttelevat hoitamaan kaikki perheen lapset kotona mahdollisimman pitkään.

# 3. SAK:n malli perhevapaiksi

## Kannustaa isiä perhevapaalle

Isät käyttävät hyvin pienen osan perhevapaista. Äitien hoitovapaat ovat pitkiä, mikä heikentää naisten työmarkkina-asemaa sekä näkyy naisten eläkkeissä.

SAK haluaa rohkaista isiä perhevapaalle jakamalla vanhempainrahat ja hoitorahan vanhempien kesken tasan.

Vanhempainrahaan tulee henkilökohtainen kolmen kuukauden kiintiö, jota ei saa luovuttaa toiselle vanhemmalle. Muita vanhempainrahoja ja hoitorahoja voi siirtää halutessaan toiselle vanhemmalle tai perheenjäsenelle.

Isää kannustaa perhevapaalle myös se, että hänelle ja lapsen toiselle vanhemmalle maksettaisiin vanhempainrahan ensimmäinen kuukausi korotettuna.

### EPÄKOHTA NYKYJÄRJESTELMÄSSÄ

Äitiysrahaa maksetaan ensimmäiset 56 päivää korotettuna. Isyysrahassa tai isän vanhempainpäivärahasa ei ole vastaavaa 90 prosentin korotusta.

Isälle kiintiöity isyysraha on kestoaltaan selvästi lyhempi kuin äitiysraha.

Vaikka vanhempainraha on vapaasti jaettavissa vanhempien kesken, käytännössä äidit käyttävät ne kokonaan.

Isä ei voi käyttää isyysrahaa tai vanhempainpäivärahoja, jos äiti on pitkään perhevapailla. Vanhempainrahat loppuvat ennen kuin lapsi täyttää vuoden ja isyysrahapäivät ennen kuin lapsi täyttää kaksi vuotta.

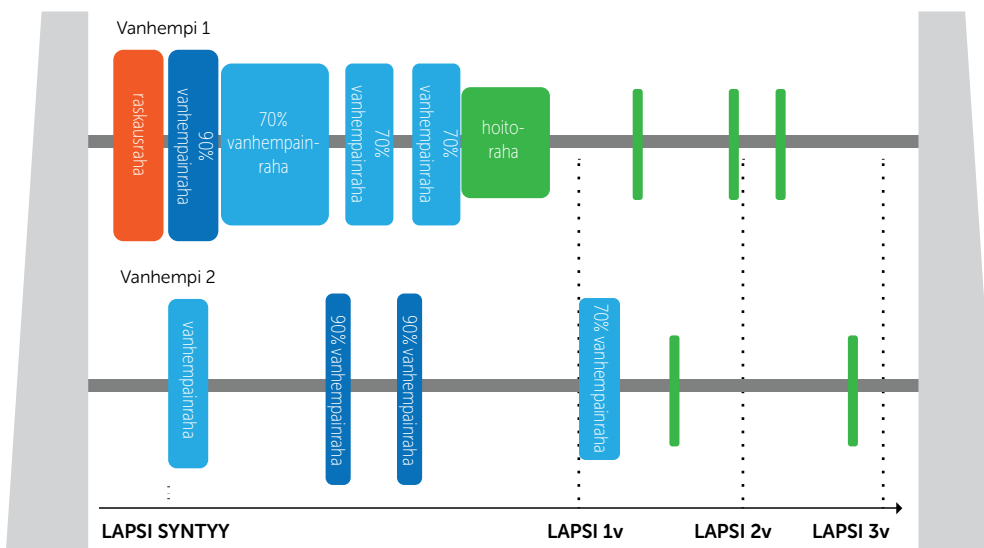
### SAK:N RATKAISU

Vanhempainrahan ensimmäinen kuukausi maksetaan korotettuna kahdelle vanhemmalle. Lisäksi korotettuna maksetaan äidin raskausraha.

Juridisilla vanhemmalla on vanhempainrahassa henkilökohtainen kolmen kuukauden kiintiö, jota ei saa luovuttaa pois. Synnyttävällä äidillä on myös viiden viikon raskausraha.

Vanhempainraha jaetaan tasan vanhempien kesken ja päivien pitämiseen lisätään joustavuutta. Toiselle vanhemmalle saa halutessaan siirtää kaikki muut päivät paitsi henkilökohtaisen kolmen kuukauden kiintiön.

Vanhempainrahapäivät ovat joustavasti käytettävissä, kunnes lapsi täyttää kolme vuotta.



Vanhemmat voivat vuorotella vanhempain- ja hoitorahaa. Joustavuutta lisää myös mahdollisuus käyttää vanhempainrahopäiviä pitkissä tai lyhyissä patkissa. Hoitorahaa voi käyttää esimerkiksi päiväkodin ja perhepäivähoitajan loma-aikoina.

# 4. Kohtelee perheitä tasapuolisesti

Nykyinen perhevapaajärjestelmä on rakennettu samassa kodissa asuvalle äidille, isälle ja heidän yhteisille lapsilleen.

Kapean perhekäsityksen vuoksi osa vanhemmista jää vaille etuuksia. Heikossa asemassa ovat esimerkiksi sateenkaariperheet, yhden vanhemman perheet ja etävanhemmat, jotka eivät asu lapsensa kanssa.

SAK:n mallissa perheet saavat itse päättää, kuka käyttää perhevapaita. Kaikki perheet ovat samanarvoisia – perhevapaajärjestelmän tehtävä ei ole määrittellä, millainen perhe on oikea.

## EPÄKOHTA NYKYJÄRJESTELMÄSSÄ

Lasta hoitavalla etävanhemmalla tai hänen puolisolallaan ei ole oikeutta vanhempain- tai isyysrahaan.

Yhden vanhemman perheet saavat vähemmän etuuksia kuin kahden vanhemman perheet, koska yksinhuoltajaäiti ei voi käyttää isyysrahaa.

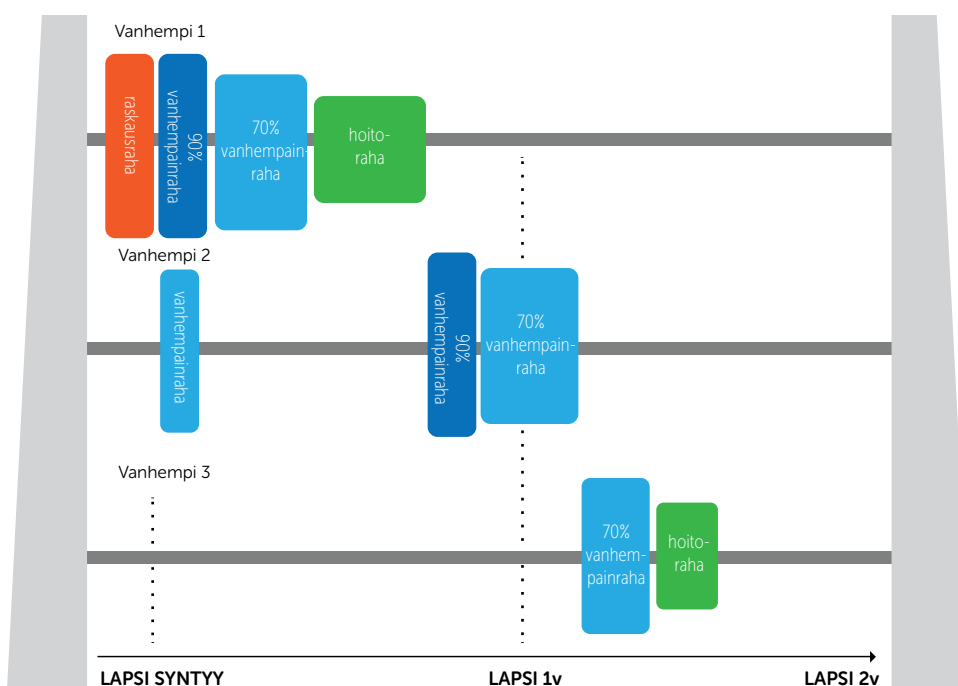
Sateenkaariperheet ovat väliinputoajia. Äidin avopuolisolla ei ole oikeutta vanhempainrahaan, jos hän on nainen ja jos hän ei ole adoptoinut yhteistä lasta. Lasta hoitavalla biologisella isällä ei ole myöskään oikeutta vanhempainrahaan, jos hän ei ole avo- tai avioliitossa biologisen äidin kanssa.

## SAK:N RATKAISU

Etävanhempi saa oikeuden perhe-etuuksiin. Perhevapaita voi myös siirtää esimerkiksi lähi- tai etävanhemman puolisolalle.

Kaikki perheet saavat saman verran vanhempain- ja hoitorahapäiviä. Jos vanhempia on vain yksi, hän saa samat etuudet kuin muutkin perheet. Yksinhuoltaja voi vahvistaa tukiverkkoaan siirtämällä perhevapaita myös isovanhemmalle tai muille perheenjäsenille.

Sateenkaariperhe voi jakaa etuudet haluamallaan tavalla kaikkien vanhempien kesken. Juridiset vanhemmat saavat vanhempainrahaan henkilökohtaisen kolmen kuukauden kiintiön, mutta muut perhe-etuudet ovat vapaasti jaettavissa vanhempien kesken.



Perhe voi jakaa vapaat kolmelle tai useammalle vanhemmalle. Etuuksia voi siirtää myös isovanhemmalle tai muulle perheenjäsenelle.

---

# 5. SAK:n malli perhevapaiksi

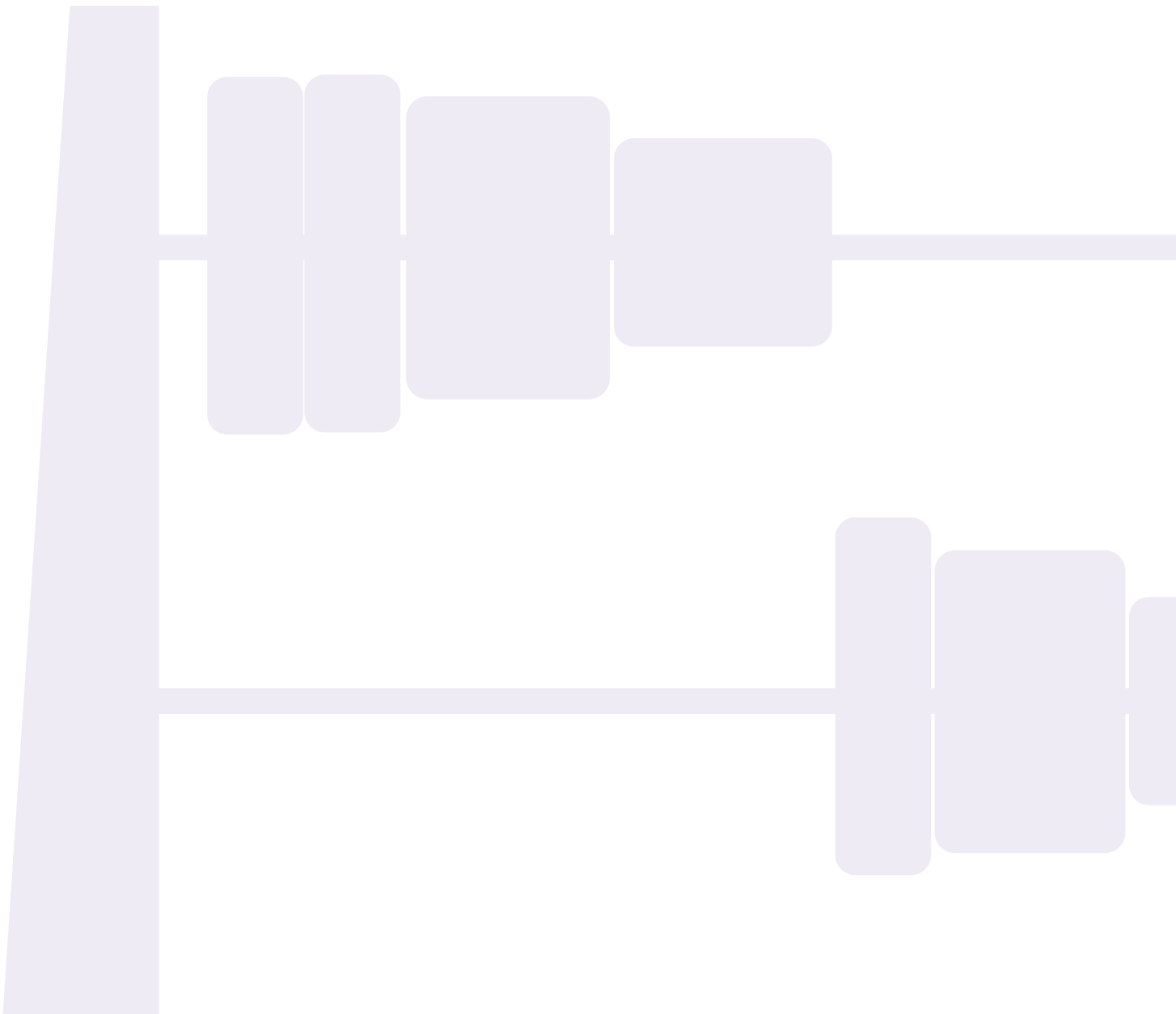
## **Ei lisää kustannuksia**

---

Raha ei ole este uudistuksille. Nykyiseen jäykkyyteen käytetyillä rahoilla voi saada perheiden tarpeita paremmin palvelevan järjestelmän.

SAK:n ehdottaman perhevapaamallin kustannukset eivät eroa nykyjärjestelmän kustannuksista eikä mallin toteuttaminen kasvata työnantajien veloitteita.

Kustannusvapaa rakenneuudistus ei ole lopullinen ratkaisu perheiden kaikkiin nykyisiin haasteisiin. SAK tavoittelee edelleen vanhempainrahan pidentämistä. Rakenneuudistuksen lisäksi tarvitaan tulevaisuudessa myös lisäsatsauksia perheiden hyvinvointiin.



**SAK**

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry  
Hakaniemenranta 1 A, PL 157, 00531 Helsinki  
puh. 020 774 000  
[www.sak.fi](http://www.sak.fi)